

**Piotr Bieliński, Rafał
Koliński, Andrzej Reiche, Dorota
Ławecka, Paweł
Ciepielewski, Tomasz Skierniewski**

**Hasake Tell Djassa Al-Gharbi Tell
Abu Hafur**

Informator Archeologiczny : badania 23, 105

1989

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Syria

HASAKE TELL DJASSA AL-GHARBI TELL ABU HAFUR

Stacja Archeologii Śródziemnomorskiej
UW w Kairze

Prace prowadziła misja w składzie: dr Piotr Bieliński, mgr mgr Rafał Koliński, Andrzej Reichle i Dorota Ławecka (od 28.05) (archeolodzy) oraz p.p. Paweł Ciepiewski (fotograf) i Tomasz Skierniewski (student-praktykant). Badania trwały od 30 marca do 14 czerwca 1989 roku.

Celem sezonu było uzyskanie dalszych informacji na temat odkrytej w poprzednim sezonie na Tell Djassa al-Gharbi dwutarasowej platformie i budowliach na niej wzniesionych a także przeprowadzenie kompleksowych badań na drugim z wybranych wcześniej stanowisk — Tell Abu Hafur.

Tell Djassa al-Gharbi

Badania ograniczyły się do dwóch najwyższych warstw archeologicznych (I i II) i objęły górną część wykopu stokowego oraz równoległy do jego górnej części nowy wykop o wymiarach 10 x 5 m.

W warstwie I udało się wydzielić trzy fazy chronologiczne związane z użytkowaniem tych samych pomieszczeń o ścianach z cegły mułowej. Wiąże się one z odnawianiem i budowaniem nowych basenów o ścianach wyprawionych zaprawą gipsową, stanowiących typowe wyposażenie pomieszczeń. Jeden z takich basenów, odkryty w pomieszczeniu I, między starszą a młodszą podłogą zawierał depozyt ceramiczny, liczący 29 naczyń. Były one zróżnicowane wielkością i jakością wykonania, niektóre nosiły ślady napraw lub przystosowania do innych niż pierwotne funkcji. Warstwę tę datować należy na przełom okresu wczesnodynastycznego na akadyjski (ok. 2400-2300 p.n.e.).

Warstwa II zwraca uwagę bardzo dobrym stanem zachowania (do 2,3 m wysokości) odkrytych konstrukcji z cegły mułowej. Odkopano fragmenty dwóch niezależnych zespołów pomieszczeń. Wśród 4 pokoiów, jakie wchodziły w skład domu 1, zwraca uwagę pomieszczenie 5. Prowadziło doń troje drzwi, zachowały się też pozostałości fałszywego łuku, który podtrzymywał strop. Znalezione w pomieszczeniach ceramika pozwala datować tę warstwę na okres wczesnodynastyczny III (ok. 2500 p.n.e.).

Niestety, funkcja i przynależność stratygraficzna odkrytej w poprzednim sezonie platformy nadal pozostaje niepewna.

Tell Abu Hafur

Badania na tym stanowisku prowadzone były w trzech rejonach, oznaczonych literami A, B i C.

Rejon A obejmuje zeszlaczony wykop, który w tym sezonie został pogłębiony i znacznie rozszerzony. Niestety, pozostałości architektoniczne warstwy 2 zostały poważnie uszkodzone przez jamy wykopane w ostatnim okresie zamieszkania stanowiska (warstwa 1) i przez współczesne groby. Odkryte ceglane mury tworzą zarys trzech niewielkich pomieszczeń, do których od południa przytykała niezabudowana przestrzeń. Warstwę 2 datować należy na koniec okresu wczesnodynastycznego III. Znacznie lepiej zachowana była architektura znaleziona w warstwach 3 i 4. W ich przypadku mamy do czynienia ze zwartą zabudową mieszkalną. Domy tworzyły insule oddzielone wąskimi (ok. 1 m szerokości), niebrukowanymi uliczkami, biegnącymi w odległości ok. 10 m od siebie. Do tej pory nie znaleziono precyznicy; być może kryje ją świadek. Odkryto fragmenty 4 domów, z których 3 w znacznym stopniu znalazły się w obrębie wykopu. Domy, składające się z 2 do 4 pomieszczeń i dziedzińca, wzniesione były z cegły mułowej i miały wyprawione gliną ściany. Gliniany tynk pokrywał również kamienne progi, a ubita glina stanowiła podłogę pomieszczeń. Typowym wyposażeniem domów były piece, budowane zawsze w północnym lub zachodnim narożniku pomieszczenia, płaskie paleniska oraz wykonane z gliny baseny nieznanego przeznaczenia. Bardzo liczna ceramika pozwala datować obie warstwy na okres końca okresu II i pierwszej połowy III okresu wczesnodynastycznego. Wśród domów znaleziono 7 grobów, z czego 3 stanowiły pochówki noworodków w naczyniach, 3 były grobami dziecięcymi w skrzyniach z cegły mułowej, zaś ostatni, zawierający szczątki dorosłego, inhumacją. Nieliczne dary grobowe stwierdzono tylko w dwóch grobach; były to naczynia ceramiczne i ozdoby.

W rejonie B zlokalizowany został długi na 31 m wykop stokowy. Prace w tym wykopie nie zostały ukończone; jak dotychczas wydzielono w nim 9 warstw archeologicznych. Górne trzy poziomy dostarczyły ceramiki z końca okresu wczesnodynastycznego, niestety bez powiązania z pozostałościami architektonicznymi. Większy kompleks, liczący 5 małych pomieszczeń, został odkryty dopiero w warstwie szóstej. Jednak z powodu braku materiału ceramicznego jest on niemożliwy do datowania. Zalegająca poniżej warstwa siódma należy już do okresu kultury Uruk (koniec 4. tys. p.n.e.). Odkryty w warstwie ósmej gruby na 6 m mur mógł pełnić funkcje obronne lub być umocnieniem stołu i powstał prawdopodobnie w okresie odpowiadającym najwyższemu warstwowo osadniczemu stanowiska. Najniższy poziom stanowiły depozyty związane z kulturą Ubaid (5. tys. p.n.e.) i one wyznaczają datę rozpoczęcia osadnictwa na stanowisku.

Rejon C zlokalizowany jest na niewielkim wzgórzu (120 x 60 m, 5 m wysokości), leżącym po przeciwnej stronie doliny okresowego strumienia. Seria sondży stratygraficznych pozwoliła ustalić, że główny okres aktywności osadniczej na tym stanowisku przypadał na okres mitańskijski (połowa 2. tys. p.n.e.), choć było ono zamieszkiwane także w okresie partyjskim i islamskim.

Planowana na przyszły rok kampania ma na celu ustalenie pełnej stratygrafii Tell Abu Hafur oraz dalsze badania konstrukcji warstwy II na Tell Djassa al-Gharbi.